

В основі нового світогляду української інтелігенції має бути пізнавальна парадигма, яка в контексті втілення ідеї свободи для особистості органічно поєднала б методологічні домінанти, наукові та культурні традиції епохи модерну й постмодерну.

Прикладом такого наукового, а не політично заангажованого підходу є Національна доповідь 2010 р., підготовлена Національною академією наук України. Метою цього стратегічного й одночасно практичного документа, спрямованого в майбутнє, є окреслення сформованого вітчизняною академічною наукою концептуального бачення принципово нового курсу здійснення в Україні назрілих модернізаційних перетворень, конкретних завдань і механізмів їхньої реалізації. «Україна, – зазначається в колективній праці, – у черговий раз опинилася на історичному перехресті. Ідеться про вибір, від якого залежатиме доля України, її народу та держави: або продовжується неупорядкований рух, політичне протистояння, збагачення одних за рахунок зубожіння інших, втрата людського, науково-технічного й гуманітарного потенціалу і, як наслідок, фрагментація і розпад, або консолідація суспільства та влади, формування ефективної моделі соціально-економічного розвитку й суспільна праця заради досягнення поставлених цілей»¹.

...Учені НАН України також завершили підготовку проекту Концепції гуманітарного розвитку України на період до 2020 р., у якому здійснено критичний аналіз сучасного стану гуманітарної сфери України, визначено основні цілі, пріоритети, завдання та принципи державної політики в галузі гуманітарного розвитку, а також стратегічні напрями, механізм її реалізації та очікувані результати.

Метою впровадження Концепції є реалізація цілісної політики гуманітарного розвитку держави, що відповідає національним пріоритетам, завданням модернізації суспільства та загальноєвропейським демократичним настановам у процесі вдосконалення суспільства шляхом його наближення до потреб людини в усіх сферах суспільного життя, створення найсприятливіших умов для розвитку національної культури, розкриття творчо-продуктивного потенціалу й самореалізації кожної особистості відповідно до її духовних і матеріальних потреб та інтересів².

У згаданому науково-практичному документі серед орієнтовних критеріїв оцінювання й показників результатів реалізації державної політики у сфері гуманітарного розвитку зазначено такі:

---

¹ Національна доповідь «Національний суверенітет в умовах глобалізації». – К., 2011. – С. 3.

² Концепція гуманітарного розвитку України на період до 2020 р. – К., 2011. – 8 с.

- індекс розвитку людського потенціалу за методологією ООН;
- місце вітчизняних навчальних закладів у світових рейтингах університетів;
- участь та позиція у рейтингу якості шкільної освіти;
- індекс реалізації екологічної політики;
- рівень подолання дезінтеграції, гендерної нерівності, песимізму, недовіри в суспільстві;
- рівень гармонізації інтересів різних груп суспільства, збалансування державних і приватних інтересів;
- ступінь контролю за діями влади з боку громадянського суспільства.

З точки зору перспективних тенденцій, творчі зусилля вчених-соціогуманітаріїв, як вважають авторитетні експерти, мають бути спрямовані на поглиблене вивчення найважливіших проблем розвитку держави й суспільства, розроблення наукових моделей, пропозицій і рекомендацій щодо шляхів вирішення актуальних завдань піднесення економіки, соціальної сфери, забезпечення культурного поступу України ³.

...Рівень достатку громадян певної країни, її національної безпеки та суверенітету значною мірою залежить від інтелектуального рівня влади, конструктивного діалогу з наукою, зокрема й соціально-гуманітарною. Тому ... одним із стратегічних завдань сучасної влади в Україні є забезпечення оптимальної взаємодії державного та політичного керівництва країни з вузівським і академічним сектором науки. Складність цього завдання полягає в тому, що політика демонструє дивовижну стійкість та послідовність у нехтуванні впливу науки на суспільне життя. У цій взаємодії, як засвідчують сучасні реалії в Україні, домінує політика, яка істотно впливає на розвиток як природничих, так і суспільних наук. У підсумку це негативно відбивається не лише на стані науки, її потенціальних можливостях, а й на самій політиці.

...Один із невтішних висновків полягає в тому, що в сучасних умовах жодна з основних функцій науки в Україні не може бути виконана в повному обсязі навіть за наявності справжнього ентузіазму й патріотизму самих науковців. Не досить оптимістичною є також оцінка напряму еволюції поглядів українського суспільства стосовно науки. Якщо, наприклад, у США близько 58 % населення з повагою ставиться до наукової праці вчених, то в Україні відповідна частка ледь сягає 1 %, що є надзвичайно небезпечною ситуацією для українського суспільства, бо за відсутності необхідного

---

³ Національна академія наук України. Короткий річний звіт. 2011 р. – К.: Март, 2012. – С. 8.

наукового кадрового потенціалу під загрозою зникнення може опинитися надзвичайно важлива для держави галузь⁴.

...Тільки шляхом діалогу з ученими влада зможе остаточно визначитися як з геополітичною моделлю, у рамках якої можуть бути забезпечені національні інтереси України, її безпека та цілісність, так і з параметрами реального суверенітету, що найбільш адекватно відповідає цій меті. Зокрема, у формі наукової дискусії доцільно обговорити всі переваги й складнощі, що чекають на Україну як на європейському, так і на євразійському векторах **(Павко А. Наука і влада в Україні в умовах трансформаційних змін: зміст і сенс взаємодії // Віче (<http://www.viche.info/journal/3661/>). – 2013. – № 9).**

---

⁴ Локтев М. Збереження та відновлення науки – запорука розвитку України як передової держави // Вісник НАН України. – 2012. – № 1. – С. 13.